

Ministerie Asiel en Migratie
M.C.G. Keijzer
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
9 oktober 2025
Kenmerk
TIS/U202500632
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Uitwerking afspraken opvang Oekraïense ontheemden

Geachte mevrouw Keijzer,

Tijdens het Acut Opvang Overleg (AOO) van 17 april en de Landelijke Regietafel Asiel en Integratie (LRT) van 2 september is gezamenlijk vastgesteld dat de situatie rond de opvang van Oekraïense ontheemden urgent en nijpend is. Deze urgentie wordt versterkt door de zorgen die gemeenten nu uiten over Oekraïners die geen opvang hebben en op straat moeten slapen, mede gezien de naderende winter. Met deze brief willen wij deze urgentie nogmaals onderstrepen en u verzoeken de gemaakte afspraken tijdens de LRT voortvarend en concreet uit te werken.

Wij menen de volgende afspraken met u te hebben gemaakt:

- Op korte termijn prioritering in de opvang mogelijk maken.
- Vooruitlopen op de flexibele doelgroepenregeling om meerjarige financiering en zekerheid te bieden.
- Afspraken maken over de aanpak van overlastgevende ontheemden.
- Beter verankerd bestuurlijk en ambtelijk overleg met brede kabinetsafvaardiging voor de lange termijn Oekraïne.

Wij hebben inmiddels de stukken ontvangen met de verdere uitwerking van de toezeggingen vanuit de LRT. Hierover het volgende:

Prioritering opvang Oekraïners

De huidige uitwerking richt zich vooral op een handreiking voor gemeenten. Dat kan richting geven en zorgen voor uniformiteit, maar zonder juridische basis blijven gemeenten in de praktijk beperkt in hun mogelijkheden. De VNG vindt het noodzakelijk te verkennen hoe binnen de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) kwetsbare groepen, zoals alleenstaande moeders met kinderen, voorrang kunnen krijgen. Dit vereist aanpassing van nationale wet- en regelgeving. Andere EU-lidstaten benutten deze ruimte al om differentiatie toe te passen, terwijl Nederland vasthoudt aan het principe dat iedereen recht heeft op opvang – een praktijk die steeds minder houdbaar is.

De dagelijkse praktijk benadrukt deze urgentie door de uitspraak in de bodemprocedure van de Rechtbank Noord-Nederland die de gemeente verplicht om Oekraïners op te vangen, ook als de opvang vol zit en het niet lukt om elders in de regio of het land een opvangplek te vinden. Er geldt voor gemeenten geen inspanningsverplichting maar een resultaatverplichting voor elk individu dat zich meldt. Het effect hiervan is landelijk zichtbaar, de eerste gemeenten worden geconfronteerd met voorlopige voorzieningen met de gemeentelijke verplichting om opvang te bieden.

Flexibele doelgroepenregeling

U heeft tijdens de LRT aangegeven dat per 1 januari 2026 een nieuwe regeling in werking treedt die verbetering moet brengen aan meerjarige zekerheid van financiering en dat u bereid bent gemeenten, vooruitlopend daarop, meer zekerheid te bieden. Wij constateren dat businesscases voor nieuwe opvanglocaties nu al vastlopen, doordat er geen meerjarige zekerheid kan worden geboden – ook niet met de aangekondigde flexibele doelgroepenregeling in het vooruitzicht.

Governance en samenwerking

Ook op het gebied van governance, samenwerking en overeenstemming is de voortgang tot nu toe beperkt. In de stukken wordt onderscheid gemaakt tussen een rijksspoor en een coördinatiespoor, waar de VNG aan deelneemt. Voor gemeenten is het echter essentieel dat er voldoende samenhang en interactie is tussen rijksoverheid, medeoverheden en de verschillende vakdepartementen. Alleen zo kan er bijtijds en effectief beleid worden gevoerd voor de langere termijn, inclusief de scenario's na afloop van de RTB.

De consequenties zijn te groot om dit onvoldoende te doen. Dat zien wij bijvoorbeeld bij de voorgenomen wijziging van de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne. Deze is niet met gemeenten afgestemd, maar wordt al wel in een onderraad en ministerraad voorgelegd. De gevolgen voor gemeenten zijn ingrijpend, aangezien hierin ook is opgenomen dat gemeenten na het verstrijken van de RTB verantwoordelijk blijven voor de opvang van Oekraïense ontheemden.

Wij stellen daarom voor een directeurenoverleg, een hoogambtelijk overleg en een breed bestuurlijk overleg met een brede vertegenwoordiging van bewindspersonen in te richten voor de majeure opgave van de “lange termijn Oekraïne”. Ook voor de huidige situatie, waarin de situatie rondom de opvang nijpend is, ontbreekt de samenwerking en afstemming én de benodigde governance daarvoor.

Overlastgevende ontheemden

Gemeenten beschikken nu niet over de instrumenten om adequaat op te treden bij overlast. Het is noodzakelijk hiervoor aparte opvangplekken in te richten. Wij verzoeken u de aangekondigde wetswijziging met urgentie door te voeren en daarnaast in het land locaties beschikbaar te krijgen waar deze opvang kan worden ingericht.

Tot slot

Wij waarderen de toezeggingen die u tijdens de LRT heeft gedaan en erkennen dat er stappen worden gezet. Tegelijkertijd constateren wij dat dit nog onvoldoende resultaat oplevert om tot de noodzakelijke oplossingen te komen. Wij vragen u daarom de gemaakte afspraken nu snel om te zetten in concrete maatregelen – zowel op het gebied van financiering en kwaliteitsverbetering als op het terrein van prioritering, governance en de aanpak van overlast. Alleen dan kunnen gemeenten hun verantwoordelijkheid blijvend waarmaken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. mr. L.K. Geluk,
algemeen directeur